Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Ir-rwol u l-futur tal-professjonijiet liberi fis-soċjetà ċivili Ewropea tal-2020" (Opinjoni fuq inizjattiva)

(2014/C 226/02)

Relatur: **is-Sur METZLER**

Nhar l-14 ta' Frar 2013, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew iddeċieda, b'konformità mal-Artikolu 29(2) tar-Regoli tal-Proċedura tiegħu, li jħejji Opinjoni fuq inizjattiva proprja dwar

Ir-rwol u l-futur tal-professjonijiet liberi fis-soċjetà ċivili Ewropea tal-2020

(Opinjoni fuq inizjattiva proprja).

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għas-Suq Uniku, il-Produzzjoni u l-Konsum, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma, adottat l-Opinjoni tagħha nhar l-10 ta' Frar 2014 ([1]).

Matul l-497 sessjoni plenarja tiegħu li saret fil-25 u s-26 ta' Marzu 2014 (seduta tal-25 ta' Marzu 2014), il-Kumitat adotta din l-Opinjoni b'210 voti favur, 8 voti kontra u 11-il astensjoni.

1. **Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet**

1.1. Fil-ġejjieni, is-sistema tal-professjonijiet liberi, sakemm isiru l-adattamenti soċjali meħtieġa, ser tkun adattata biex tagħti kontribut sinifikanti għall-forniment ta' servizzi ta' kwalità relatati mal-"benesseri soċjali", bħas-saħħa u għat-twettiq tad-doveri fil-qasam tal-provvista statali, kif ukoll il-ħarsien tad-drittijiet taċ-ċittadini u għall-prosperità ekonomika. Il-professjonijiet liberi huma element ta' kwalunkwe soċjetà demokratika u jirrappreżentaw potenzjal ta' tkabbir sosntanzjali fir-rati tal-impjieg u l-PDG.

1.2. Il-kunċett ta' "professjoni libera" mhuwiex qiegħed jiġi użat f'ċerti Stati Membri tal-UE. Is-sistema tal-professjonijiet liberi kif ukoll il-problemi u s-soluzzjonijiet soċjali assoċjati magħha jeżistu madwar l-UE kollha. F'dan ir-rigward, kemm-il darba jsiru lmenti dwar id-difetti fl-implimentazzjoni tas-superviżjoni u tal-assigurazzjoni tal-kwalità, li ħafna drabi jkunu kkawżati minn nuqqasijiet fl-implimentazzjoni u mhux minn żbalji fis-sistema.

1.3. Kemm ir-*"rules-based regulation"* kif ukoll il-*"principles-based regulation"* huma adattati biex tintlaħaq regolamentazzjoni ottimali tal-professjonijiet liberi.

1.4. Il-forniment ta' servizzi professjonali liberi huwa kkaratterizzat minn informazzjoni asimmetrika bejn il-fornitur u r-riċevitur tas-servizz. Is-servizzi huma marbutin ma' kwistjonijiet eżistenzjali tal-ħajja, is-saħħa, il-liġi jew ma' kwistjonijiet ekonomiċi sinifikanti. Il-fornitur għalhekk ikollu jissodisfa rekwiżiti professjonali u etiċi partikolarment għoljin.

1.5. Għal professjonijiet partikolari f'diversi pajjiżi teżisti regolamentazzjoni tal-prezzijiet. Din tista' sservi għall-ħarsien tal-konsumatur. Ir-regolamentazzjonijiet tal-prezzijiet għandhom bżonn ġustifikazzjoni speċifika u jitfasslu b'tali mod li jservu l-ġid ġenerali u mhux lil xi grupp ta' interess speċifiku.

1.6. Fl-Istati Membri kollha l-assoċjazzjonijiet professjonali jew il-korpi professjonali jirrappreżentaw l-interessi tal-professjoni tagħhom, jaġixxu b'mod konsultattiv, u f'xi każijiet b'mod formattiv, fir-rigward tar-regolamentazzjoni statali u jiggarantixxu wkoll, permezz ta' kollaborazzjoni kontinwa u attiva mal-istituzzjonijiet, il-ħarsien tal-interessi ġenerali taċ-ċittadini u tal-Istat. Is-semplifikazzjoni amministrattiva hija waħda mill-prijoritajiet tal-professjonijiet liberi li jagħmlu investimenti kbar fir-riżorsi finanzjarji u umani, mingħajr ma jieħdu lura xi tip ta' kumpens finanzjarju mill-Istat.

1.7. L-Istati Membri tal-UE jfasslu u jissorveljaw l-awtoamministrazzjoni fl-Istati rispettivi. Waqt dan iridu jeskludu kunflitti bejn l-awtorità regolatorja u r-rappreżentanza tal-interessi u jiżguraw il-konformità mal-aspettattivi tal-konsumatur fir-rigward tal-għarfien, l-etika u l-karattri tal-fornituri.

1.8. Il-kontribut tal-professjonijiet liberi għall-prestazzjoni tajba tal-amministrazzjoni, il-politika u l-ekonomija ta' Stat Membru huwa rikonoxxut fil-livell nazzjonali u Ewropew għaliex dawn jikkontribwixxu għall-modernizzazzjoni u l-effiċjenza tal-amministrazzjonijiet pubbliċi u s- servizzi għaċ-ċittadini u l-konsumaturi.

([1]) Huwa u jfassal din l-Opinjoni, il-KESE wettaq studju għall-Europäischen Zentrum für Freie Berufe der Universität zu Köln (L-Istat tal-Professjonijiet Liberi fir-Rigward tal-Funzjonijiet u r-Rilevanza tagħhom għas-Soċjetà Ċivili Ewropea EESC/COMM/05/2013), li bħalissa qed tiġi finalizzata l-pubblikazzjoni tiegħu.

1.9. Il-professjonijiet liberi huma kruċjali għall-opportunitajiet ta' xogħol disponibbli għaż- żgħażagħ li jagħżlu futur fil-qasam ta' intrapriża ħielsa u l-investiment fl-għarfien tagħhom. Il-professjonisti indipendenti għandhom jikkonformaw mal-liġijiet u/jew ftehimiet kollettivi fir-rigward tal-impjegati tagħhom u ż-żgħażagħ li mingħandhom jirċievu taħriġ, traineeships, apprendistati u korsijiet ta' kontinwazzjoni tal-edukazzjoni.

2. Mill-*"artes liberales"* għall-fornitur ibbażat fuq l-għarfien

2.1. It-terminu tal-"professjoni libera" jagħmel użu mit-terminu tal-*"artes liberales"*, li permezz tiegħu fi żminijiet antiki kienu deskritti attivitajiet bħal dawk tal-għalliem, tal-avukat, tal-bennej, tal-arkitett jew tal-inġinier kif ukoll tat-tabib. Hawnhekk l-eżerċitar tal-*"artes liberales"* kien privileġġ taċ-ċittadini ħielsa u n-nobbli.

2.2. Mis-seklu 19 'l hawn il-"professjoni libera" ma baqgħatx tiġi definita permezz tat-"twelid liberu", iżda permezz tal-attività eżerċitata.

2.3. Sal-bidu tas-seklu 19, ċerti professjonijiet liberi kienu żviluppaw rabta mill-qrib mal-Istat. Dan kien ixekkilhom milli jwettqu l-attivitajiet tagħhom b'mod indipendenti, u konsegwentement fis-soċjetà nħoloq ċertu disprezz fir-rigward tagħhom. Dan kien jolqot b'mod partikolari lill-avukati, li sa ċertu punt kienu jiġu maħtura u ttrasferiti mill-qrati. Is-superviżjoni u d-dixxiplina ta' din il-professjoni wkoll kienu f'xi każijiet f'idejn il-qrati.

2.4. L-influwenza tal-liberaliżmu wasslet biex fis-seklu 19 il-professjonijiet liberi f'diversi pajjiżi tal-UE jsiru konxji tal-istatus tagħhom u ħolqu l-organizzazzjonijiet professjonali tagħhom b'mod indipendenti mill-Istat. Hekk l-avukatura nħallet mill-influwenzi tal-Istat. Il-komunità akkademika medika wkoll irnexxielha tilħaq libertà ristretta mir-regolamentazzjoni u l-kontroll statali tal-professjoni tagħha.

2.5. Il-kompiti tal-awtorizzazzjoni professjonali, l-ordni tal-professjoni u s-superviżjoni professjonali ħafna drabi ħadu ħsiebhom l-organizzazzjonijiet professjonali. Aktar tard ir-regolamentazzjoni ġiet iddelegata lill-organizzazzjonijiet/korpi professjonali tal-awtoamministrazzjoni.

2.6. It-terminu attwali ta' "professjoni libera" huwa deskrizzjoni soċjoloġika.

2.7. Il-karatteristiċi ta' professjoni libera huma l-provvista ta' servizz immaterjali ta' kwalità għolja u ta' natura intellettwali għolja ħafna abbażi ta' taħriġ (akkademiku) ta' kwalità għolja, ir-rabta tas-servizz mal-ġid komuni, it-twettiq professjonalment u ekonomikament indipendenti tal-attività, il-provvista tas-servizz, f'kapaċità personali, responsabbli u professjonalment indipendenti, l-eżistenza ta' relazzjoni speċjali ta' fiduċja bejn il-klijent u min jipprovdi s-servizz, il-preċedenza tal-interess li l-klijent jingħata l-aħjar servizz possibbli fuq l-interess li jsir profitt massimu; kif ukoll ir-rispett ta' regoli professjonali u etiċi stretti u preċiżi.

2.8. Attività tista' tiġi kklassifikata wkoll bħala professjoni libera jekk xi karatteristiċi partikolari ma jkunux preżenti, iżda jkollha l-karatteristiċi ewlenin. Għalhekk f'ħafna Stati l-klassifikazzjoni bħala attività professjonali libera ma teskludix il-fatt li dawn qegħdin jiġu pprovduti b'kuntratt ta' impjieg, ladarba madankollu tinżamm l-indipendenza professjonali. Il-KESE jinnota li kien hemm diversifikazzjoni tal-professjonijiet liberi kif ukoll tal-korpi jew l-organizzazzjonijiet li jirregolaw l-attivitajiet tagħhom fis-sistema tal-professjonijiet liberi fl-Ewropa. Għaldaqstant jeħtieġ li l-professjonijiet liberi ġodda, bħal dawk ta' psikologu, assistent soċjali, konsulent fiskali, konsulent dwar diffikultajiet finanzjarji, ġeometra jew medjatur, li mhumiex meqjusa bħala professjonijiet liberi fil-pajjiżi kollha jagħmlu parti mid-definizzjoni kunċettwali.

2.9. Fl-Istati Membri t-terminu tal-professjoni libera huwa mifhum b'mod differenti ferm, u f'xi wħud ma jeżistix. Xi Stati jikkunsidraw biss għadd żgħir ta' professjonijiet bħala professjonijiet liberi: professjonijiet tas-saħħa, professjonijiet ta' konsulenza bħal avukati, konsulenti fiskali u awdituri, konsulenti tax-xogħol, inġiniera u arkitetti. Minbarra dawn, Stati Membri oħrajn jikkunsidraw ukoll l-attivitajiet artistiċi bħala professjonijiet liberi.

2.10. L-Istati Membri kollha għandhom jipprevjenu li tkun sfruttata l-karatteristika prinċipali tal-professjonijiet liberi, jiġifieri l-informazzjoni asimmetrika bejn min jipprovdi u min jirċievi s-servizz. Is-servizzi pprovduti mill-professjonisti huma kumplessi u jeħtieġu livell għoli ta' kompetenza esperta. Għalhekk ir-riċevitur tas-servizz m'għandux informazzjoni, kompetenza u esperjenza suffiċjenti, sabiex fl-għażla tal-fornitur u wara li jkun irċieva s-servizz ikun jista' jevalwa l-kwalità tas-servizzi pprovduti.

2.11. Il-professjonijiet liberi, għalhekk, huma bbażati fuq il-fiduċja. Minħabba l-informazzjoni asimmetrika r-riċevitur tas-servizz irid ikollu fiduċja li l-fornitur ma jisfruttax dan in-nuqqas ta' informazzjoni favur tiegħu, iżda jipprovdih bl-aħjar servizz possibbli, adattat għall-ħtiġijiet tiegħu. B'hekk ir-riċevitur tas-servizz ikollu fiduċja sħiħa meta jqabbad lill-professjonist. Standards professjonali minimi u l-konformità mal-kodiċi tal-etika professjonali huma l-istrumenti adattati sabiex il-fiduċja tar-riċevitur tas-servizz tkun protetta.

3. **Ir-regolamentazzjoni u l-għanijiet tagħha**

3.1. L-Istati Membri jirregolaw il-professjonijiet liberi essenzjalment permezz ta' żewġ approċċi differenti: approċċ ibbażat fuq il-prinċipji (*"principles-based regulation"*) u approċċ aktar proskrittiv u preskrittiv ibbażat fuq ir-regoli (*"rules-based regulation"*).

3.2. Ir-regolamentazzjoni tal-professjonijiet liberi tiġbor fiha l-kundizzjonijiet morali għall-eżerċitar ta' professjoni kif ukoll l-istandards etiċi professjonali. Huma jesprimu r-responsabbiltà soċjali tal-professjonijiet liberi. Il-ġabra tal-istandards etiċi professjonali kollha hija msejħa deontoloġija.

3.3. Il-*"principles-based regulation"* hija kkaratterizzata permezz tal-formulazzjoni ta' prinċipji bażiċi astratti tal-liġi professjonali, li jridu jiġu kkonkretizzati fil-każijiet individwali (*"outcomes-based regulation"*). Min-naħa l-oħra, il-mod kif min ikun soġġett għal dawn l-istandards jilħaq il-miri stabbiliti f'każ individwali, jitħalla fid-diskrezzjoni tiegħu. B'kuntrast għal dan, ir-*"rules-based regulation"* hija mfassla b'mod każistiku.

3.4. Iż-żewġ approċċi ta' regolamentazzjoni għandhom vantaġġi u żvantaġġi. Madankollu, huma jissodisfaw il-prinċipju bażiku tas-soċjetà billi jipprovdu parir indipendenti u appoġġ. Maż-żmien il-problemi u s-soluzzjonijiet jistgħu jinbidlu, u dan jeħtieġ l-adattament tar-regoli jew il-ħolqien ta' oħrajn ġodda.

3.5. L-evalwazzjoni regolari tar-regoli min-naħa tal-UE hawnhekk tista' tkun ta' għajnuna u għandha tkun stabbilita wkoll fuq livell nazzjonali. B'hekk, il-professjonijiet liberi antiki jkunu jistgħu "jinħelsu" (pereżempju fil-bini) u, skont il-bżonn, jiġu introdotti regoli li jqisu professjonijiet liberi ġodda (pereżempju fil-qasam tal-ġbir ta' intelligence jew l-industrija bankarja).

4. **L-aspetti ekonomiċi**

4.1. Il-professjonijiet liberi jagħtu kontribut sinifikanti għall-ħolqien u l-preservazzjoni ta' infrastruttura soċjali importanti. Madwar wieħed minn kull sitt persuni li jaħdmu għal rashom huwa attiv f'industrija relatata mal-professjonijiet liberi; u t-tendenza qiegħda togħla. L-istess japplika għal wieħed minn kull 6 impjegati.

4.2. L-ammont u r-rata tan-nisa li jaħdmu għal rashom f'industriji relatati mal-professjonijiet liberi żdiedu waqt il-perjodu ta' osservazzjoni 2008 – 2012. Ir-rata ta' madwar 45 % hi sostanzjalment ogħla mir-rata ta' nisa li jaħdmu għal rashom fl-ekonomija inġenerali (31,1 %).

4.3. L-industriji relatati mal-professjonijiet liberi jikkontribwixxu iktar minn wieħed minn kull għaxar euro tal-Valur Miżjud Gross. It-tnaqqis fil-valur miżjud tal-professjonijiet liberi fis-sena tal-kriżi 2009 kien iktar moderat mill-ekonomija inġenerali. Ċifri tal-UE: "konsulenzi maniġerjali" u "uffiċċji tal-inġinerija" 600 000 impriża f'kull qasam; 550 000 impriża fil-"konsulenza legali" u l-"awditjar"; 315 000 impriża fl-"uffiċċji tal-arkitettura"; u 270 000 impriża fir-"reklamar u riċerka tas-suq".

4.4. Fid-dawl tal-potenzjal għat-tkabbir u s-sehem li jirrappreżentaw l-impjiegi fis-settur – li fil- biċċa l-kbira tagħhom jitolbu l-kwalifiki u huma stabbli – l-attività tal-professjonijiet liberi għandha tiġi rikonoxxuta u appoġġjata fid-dimensjoni intraprenditorjali tagħha kollha. Il- KESE jilqa' b'sodisfazzjon il-fatt li l-Kummissjoni tirrikonoxxi l-professjonijiet liberi bħala intraprendituri mija fil-mija u juri r-rieda tiegħu li jappoġġja s-settur tagħhom billi jinkludihom, fost l-oħrajn, fil-programmi maħsuba biex jiffavorixxu l-iżvilupp u l- kompetittività tal-SMEs. Dan l-approċċ jitlob li jiġu analizzati u żviluppati l-kundizzjonijiet tal-istrutturi għall-eżerċitar tal-professjonijiet liberi kif, wara kollox, tesiġi d-direttiva dwar is-servizzi fis-suq intern. Il-professjonijiet liberi ma jistgħux jiżviluppaw ruħhom biss bis-saħħa ta' kumpaniji b'soċju wieħed jew fuq bażi individwali u għandhom joħolqu d-distanza meħtieġa bejnhom u l-problema tal-impjieg indipendenti fittizju.

5. **Etika u skop ta' qligħ**

5.1. Fl-Istati Membri kollha l-professjonijiet liberi huma marbutin b'mod intrinsiku mal-ġid komuni. Il-professjonijiet tas-saħħa u l-professjonijiet relatati mal-kura psikoloġika u soċjali jħaddmu l-infrastruttura li tipproteġi s-saħħa taċ-ċittadini kollha. Il-professjonijiet ta' konsulenza legali u fiskali huma parti mil-libertajiet ta' Stat kostituzzjonali demokratiku. Barra minn dan, flimkien mal-awdituri huma jiżguraw it-twettiq mingħajr tfixkil tal-proċessi ekonomiċi. Dan ifisser li dawn il-professjonijiet huma relatati b'mod dirett mad-drittijiet fundamentali.

5.2. Fl-istess ħin ir-rabta tal-professjonijiet liberi mal-ġid komuni ġġib magħha wkoll responsabbiltà etika speċjali. Il-professjonijiet ta’ konsulenza legali u fiskali kif ukoll l-awdituri huma għas-servizz tal-istat tad-dritt u barra minn hekk jipproteġu l-interessi finanzjarji tal-klijenti tagħhom.Il-professjonisti fil-qasam soċjali u l-psikologi jikkontribwixxu biex joħolqu ambjent inklużiv u aktar stabbli mil-lat tar-relazzjonijiet, dak psikologu u soċjali għall-benefiċċju taċ-ċittadini Ewropej. Il-professjonijiet tal-arkitettura u l-inġinerija jipproteġu lis-soċjetà minn perikoli relatati mal-bini u l-impjanti tekniċi u jippromwovu l-innovazzjoni tas-soċjetà kif ukoll il-kwalità tal-ħajja tan-nies permezz tal-iżvilupp ta’ faċilitajiet tal-infrastruttura teknika u żviluppi tekniċi ġodda. Il-professjonijiet artistiċi jservu biex irawmu u jsawru l-kultura. Dan kif ukoll l-informazzjoni asimmetrika msemmija hawn fuq jeħtieġu taħriġ ta’ livell għoli kif ukoll rekwiżiti etiċi partikolarment għoljin.

5.3. Ir-relevanza partikolari għall-ġid komuni tas-servizzi ta’ professjoni libera u r-rekwiżiti obbligatorji għall-provvista tas-servizzi li din iġġib magħha jeħtieġu salvagwardjar permezz ta’ regolamentazzjonijiet professjonali obbligatorji u katalgu aċċettat b’mod ġenerali ta’ standards dwar l-imġiba etika relevanti għall-professjoni rispettiva. Għalhekk wieħed isib livell minimu ta’ regolamentazzjoni fl-Istati Membri kollha. Il-KESE jirrakkomanda li l-korpi, l-organizzazzjonijiet u l-assoċjazzjonijiet kollha tal-professjonijiet liberi jistabbilixxu kodiċijiet ta’ mġiba u standards etiċi kif ukoll kummissjonijiet tal-etika fi ħdan il-professjonijiet differenti.

5.4. Il-korpi li jirrappreżentaw professjoni għandhom ifasslu, f’każ li ma jeżistix, kodiċi tal-etika bħala linji gwida professjonali mhux vinkolanti għall-Istat Membru tagħhom. Barra minn hekk, il-korpi u l-assoċjazzjonijiet professjonali għandhom ifasslu kodiċijiet tal-etika Ewropej għall-professjoni rispettiva tagħhom, sabiex ir-rekwiżiti stretti rigward is-servizzi pprovduti mill-professjonijiet liberi jiġu enfasizzati u rispettati madwar l-Ewropa kollha. L-Artikolu 37 tad-Direttiva dwar is-Servizzi ([2]) jinkoraġġixxi li jinħolqu kodiċijiet tal-kondotta. Minħabba l-importanza tas-servizzi pprovduti mill-professjonijiet liberi għall-klijenti u l-fiduċja partikolari li dawn irid ikollhom f’min jipprovdilhom s-servizz, huwa indispensabbli li dawn is-servizzi jiġu pprovduti f’kapaċità personali.

5.5. Minħabba r-relazzjoni ta’ fiduċja personali bejn min jirċievi u min jipprovdi s-servizz kif ukoll in-natura personali ħafna tal-interessi legali involuti, huwa indispensabbli li l-liġi tipproteġi s-sigriet professjonali ta’ min jipprovdi s-servizz u l-kollegi tiegħu u d-dritt tagħhom li jirrifjutaw li jixhdu, kif ukoll li dawn ikunu pprojbiti milli jagħtu xhieda. Dawn huma karatteristiċi ta’ Stat kostituzzjonali liberu.

5.6. Servizzi ta’ professjoni libera li huma marbutin mal-oqsma prinċipali tal-interess pubbliku, pereżempju l-kura medika, is-servizzi soċjali jew psikoloġiċi, spiżeriji u pariri legali, għandhom ikunu pprovduti kullimkien, anke f’reġjuni rurali.

5.7. Dawn l-esiġenzi jimplikaw li l-professjonijiet liberi għandhom dejjem jagħtu preċedenza lill-kwalità tas-servizz u mhux li jsir l-ogħla profitt possibbli, b’konformità mal-prinċipji etiċi li huma obbligati jirrispettaw.

5.8. Għalhekk, l-iżvilupp tal-liġi tax-xogħol dwar il-professjonijiet liberi m’għandux ikun iffokat biss fuq il-konsiderazzjonijiet ekonomiċi. L-għan ta’ kull regolamentazzjoni għandu jkun li s-servizzi jiġu pprovduti kullimkien minn persuni kkwalifikati ħafna u jissodisfaw ir-rekwiżiti ta’ kwalità mill-aktar stretti. Għandu dejjem jiġi ċċekkjat jekk ir-regolamentazzjonijiet eżistenti humiex adattati biex jinkisbu l-għanijiet imsemmija jew jekk fil-verità jaqdux interessi oħrajn.

6. **Ir-rekwiżiti attwali u futuri tal-professjonijiet liberi u l-profil tagħhom**

6.1. Għandha tinħoloq definizzjoni komuni fl-Ewropa kollha tal-professjoni libera. Id-definizzjoni għandha tinkludi biss il-karatteristiċi ġenerali tal-professjoni libera kif ukoll issemmi l-kategoriji tal-professjonijiet liberi. L-iżvilupp ta’ professjonijiet liberi ġodda ma jistax jiġi mfixkel minħabba xi definizzjoni. L-abbozz tal-Karta tal-Professjonijiet Liberi, li tfassal minn organizzazzjonijiet professjonali Ewropej differenti taħt it-tmexxija tal-Kunsill tad-Dentisti Ewropej (CED, Council of European Dentists), jista’ jintuża bħala mudell f’dan il-kuntest.

([2]) Direttiva 2006/123/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta’ Diċembru 2006 dwar is-servizzi fis-suq intern (ĠU L 376, p. 36).

6.2. Apparti l-organizzazzjonijiet nazzjonali interprofessjonali u r-rappreżentanza Ewropea interprofessjonali, f'kull Stat Membru għandha tiġi stabbilita organizzazzjoni professjonali għall-professjonijiet liberi rispettivi li tiġbor, tippubblika u tiżviluppa prinċipji bażiċi dwar l-etika professjonali – sakemm dan ma jsirx diġà mill-korp professjonali. Din l-organizzazzjoni għandha tkun responsabbli wkoll għall-konformità mill-professjoni mal-prinċipji bażiċi dwar l-etika professjonali.

6.3. Ir-rekwiżiti etiċi stretti fis-servizzi pprovduti mill-professjonijiet liberi għandhom jiġu ggarantiti wkoll fil-futur permezz ta' linji gwida konkreti u prinċipji etiċi definiti b'mod ċar. Hawnhekk jistgħu jintużaw sew regolamenti standardizzati tal-professjoni li jinkludu sanzjonijiet u sew kodiċijiet tal-kondotta etika fil-professjoni. L-Istati Membri kollha għandhom livell minimu ta' regolamenti tal-professjoni vinkolanti. Dan isaħħaħ il-fiduċja tal-konsumaturi.

6.4. Minbarra li jiġu żgurati r-rekwiżiti professjonali u etiċi fis-servizzi pprovduti mill-professjonijiet liberi, jeħtieġ li jinżammu u jissaħħu wkoll il-kompetittività u l-kapaċità ta' innovazzjoni tal-professjonijiet liberi. L-isfida attwali tagħhom hija li jkunu kapaċi jlaħħqu ma' regoli nazzjonali diverġenti u jkunu jistgħu jikkompetu ma' kollegi minn Stati Membri oħra tal-UE fil-kuntest ta' suq intern dejjem aktar integrat.

6.5. Ir-regolamenti tal-professjoni għandhom ikunu kompatibbli mal-libertajiet fundamentali Ewropej, b'mod partikolari l-libertà li jiġu pprovduti servizzi, il-libertà tal-istabbiliment u l-libertà ta' moviment. Għaldaqstant m'għandhomx ikunu diskriminatorji, iridu bilfors ikunu bbażati fuq il-ġid komuni u jridu jkunu proporzjonati. Għandhom ikunu kompatibbli wkoll mal-liġi nazzjonali. Din għandha torbot kompiti partikolari ma' kwalifiki speċifiċi.

6.6. Is-servizzi pprovduti mill-professjonijiet liberi sikwit jinvolvu riskji partikolari għall-interessi legali ta' natura personali ħafna li jkollu min jirċievi s-servizz. Minħabba dan ir-riskju potenzjali, jeħtieġ li l-aċċess għall-professjoni jiġi regolamentat u li l-awtorizzazzjoni biex titwettaq il-professjoni tkun marbuta ma' rekwiżiti stretti. Minbarra t-taħriġ, dan jinvolvi wkoll karatteristiċi personali bħal reputazzjoni tajba, spezzjonijiet tas-saħħa u l-fatt li wieħed ma jwettaqx attività simultanja oħra li ma tkunx kompatibbli. Fil-livell tal-UE, dan ir-rekwiżit huwa meqjus b'mod adegwat fid-Direttiva dwar il-kwalifiki professjonali ([3]) u f'atti regolatorji speċifiċi bħal Direttivi għat-tobba u d-dentisti kif ukoll id-Direttiva dwar il-libertà biex jiġu pprovduti servizzi minn avukati ([4]) jew id-Direttiva dwar il-verifiki statutorji tal-kontijiet ([5]).

6.7. Fl-Istati Membri kważi kollha, dawk li jwettqu professjoni libera huma obbligati jibqgħu jieħdu taħriġ b'mod regolari (żvilupp professjonali kontinwu). Jeżistu xi differenzi fl-eżaminazzjoni tal-miżuri ta' taħriġ kontinwu u fil-konsegwenzi f'każ ta' nuqqas ta' parteċipazzjoni fit-taħriġ kontinwu. Fil-kuntest ta' ambjent dejjem aktar kumpless, tal-iżvilupp kontinwu tal-proċeduri tekniċi fil-mediċina u t-teknoloġija kif ukoll taż-żieda kontinwa ta' standards legali nazzjonali u internazzjonali, il-professjonijiet liberi għandhom ir-responsabbiltà li jiżguraw li dawk li jwettqu l-professjoni jsegwu b'mod effetiv taħriġ kontinwu.

6.8. F'ħafna mill-Istati Membri, dawk li jwettqu professjoni libera jistgħu jikkooperaw, kważi mingħajr limiti, ma' membri ta' professjonijiet oħrajn. F'xi Stati Membri, però, il-grupp tal-imsieħba jew l-azzjonisti hu limitat għal ċerti professjonijiet liberi, jiġu imposti ċerti rekwiżiti ta' maġġoranza rigward l-imsieħba jew l-azzjonisti, id-drittijiet tal-vot jew il-maniġers, u l-parteċipazzjoni ta' partijiet terzi fil-kapital mhix permessa. Dawn id-dispożizzjonijiet jistgħu jkunu mezz kif jiġi żgurat li t-twettiq ta' professjoni libera ma jkunx iggwidat biss minn għanijiet ekonomiċi.

6.9. Il-kooperazzjoni professjonali ma' professjonisti li jwettqu professjoni oħra tista' toħloq ċerti kunflitti fir-rigward tal-protezzjoni tas-sigriet profesjonali u d-dritt li wieħed jirrifjuta li jixhed. Hawnhekk għandu jkun żgurat li l-protezzjoni tal-klijent jew tal-pazjent ma tonqosx minħabba l-istabbiliment tal-kooperazzjoni ta' professjoni libera. Dan it-tip ta' tweghir jista' jiġi evitat b'mod effettiv billi jiġi ristrett il-grupp tal-imsieħba jew l-azzjonisti.

([3]) Direttiva 2005/36/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-7 ta' Settembru 2005 dwar ir-rikonoxximent ta' kwalifiki professjonali (ĠU L 255, p. 22).

([4]) Direttiva 77/249/KEE tal-Kunsill tat-22 ta' Marzu 1977 biex jiġi ffaċilitat l-eżerċizzju effettiv tal-libertà biex jiġu pprovduti servizzi minn avukati (ĠU L 78, p. 17), u Direttiva 98/5/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Frar 1998 sabiex tkun iffaċilitata l-prattika tal-professjoni ta' avukat fuq bażi permanenti fl-Istati Membri minbarra dak fejn kienet miksuba l-kwalifikazzjoni (ĠU L 77, p. 36).

([5]) Direttiva 2006/43/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill li temenda d-Direttivi tal-Kunsill 78/660/KEE u 83/349/KEE u li tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 84/253/KEE (ĠU L 157, p. 87).

7. **Il-ħarsien tal-konsumatur u l-awtoamministrazzjoni**

7.1. L-Istati Membri kollha għandhom amministrazzjoni tal-professjonijiet liberi permezz tal-Istat, korpi jew l-assoċjazzjonijiet professjonali. F'bosta Stati Membri, il-kunċett tal-awtoamministrazzjoni huwa marbut b'mod inseparabbli mal-kunċett tal-professjoni libera.

7.2. Fl-Istati Membri jeżistu żewġ approċċi għall-awtoamministrazzjoni. F'wieħed mill-approċċi, l-assoċjazzjonijiet u l-korpi professjonali jirrappreżentaw l-interessi tal-professjoni tagħhom bħala għaqda volontarja. Huma jagħtu pariri fir-rigward tar-regolamentazzjoni tal-professjoni (mill-Istat). Barra minn hekk, huma jippreżentaw kodiċijiet tal-etika bil-fehmiet tal-membri tagħhom dwar l-istandards ta' kif għandha titwettaq b'mod professjonali l-professjoni tagħhom. Fl-approċċ l-ieħor, il-korpi professjonali jwettqu wkoll kompiti pubbliċi bħala parti mill-amministrazzjoni pubblika indiretta, bħall-awtorizzazzjoni biex titwettaq il-professjoni u s-superviżjoni tal-professjoni. L-amministrazzjoni lokali ma tmurx kontra l-amministrazzjoni statali – huma jaqdu l-istess funzjonijiet.

7.3. L-awtoamministrazzjoni tal-professjonijiet liberi hija kompromess bejn id-dritt ta' dawk li jwettqu l-attività li jkunu ħielsa mill-indħil tal-Istat fl-attività tagħhom u d-dritt tal-Istat li jadotta regoli. L-awtoregolamentazzjoni mill-membri tal-professjoni timplimenta d-dritt tagħhom li jkunu ħielsa mill-indħil tal-Istat, iżda fl-istess ħin tiżgura l-ġid komuni u b'hekk hi ta' benefiċċju għal min jirċievi s-servizz u l-konsumaturi.

7.4. L-awtoamministrazzjoni tal-professjonijiet liberi hija konformi mal-prinċipju tas-sussidjarjetà, li jgħid li biċċa xogħol għandha dejjem issir mill-aktar livell qrib tal-affari. Il-membri tal-professjonijiet liberi għandhom għarfien tekniku partikolari fil-qasam tagħhom u għalhekk huma l-aktar livell adatt għall-amministrazzjoni u r-regolamentazzjoni tal-professjoni tagħhom. Hija tuża l-prinċipju tal-kontroll fuq il-kompetituri.

7.5. L-awtoamministrazzjoni u l-awtoregolazzjoni tal-professjonijiet liberi, però, jillimitaw l-attivitajiet professjonali li jwettqu l-membri. Dawn huma forom ta' amministrazzjoni indiretta tal-Istat u jirrikjedu t-trasferiment tal-kompetenzi tal-Istat. L-awtoamministrazzjoni u l-awtoregolazzjoni tal-professjonijiet liberi huma marbutin bil-libertajiet fundamentali, il-liġi nazzjonali kif ukoll il-liġi Ewropea u nazzjonali dwar il-kartelli.

7.6. Sabiex l-awtoamministrazzjoni taħdem, is-sħubija mal-assoċjazzjoni professjonali għandha tkun obbligatorja f'dawk il-pajjiżi fejn din hija possibbli taħt il-leġislazzjoni attwali. Din l-interferenza fil-libertà li titwettaq attività professjonali hi ġġustifikata mill-predominanza tal-ġid komuni.

7.7. Id-dispożizzjonijiet dwar l-obbligu li l-professjonisti jissieħbu fl-assoċjazzjonijiet professjonali rilevanti għandhom jitfasslu b'mod li ma jikkompromettux il-libertà li jiġu pprovduti servizzi u l-libertà tal-istabbiliment. Dan jista' jsir b'mod adegwat billi tiġi rikonoxxuta r-reġistrazzjoni fi Stat Membru ieħor (jew ir-reġistrazzjoni tkun mingħajr ħlas) f'każ li l-persuna tkun imsieħba f'assoċjazzjoni ta' Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea.

7.8. Huwa mistenni li anke fl-2020 ikun hemm tensjoni bejn l-interessi statali u dawk tal-individwi u jkun hemm bżonn pariri indipendenti u appoġġ. Jidher ukoll li l-professjonijiet liberi ser jibqgħu jiffunzjonaw tajjeb, jekk ikun hemm aġġornament f'waqtu li permezz tiegħu ma jiġux limitati l-essenza, l-avvanz fl-għarfien, l-indipendenza/it-trasparenza u l-fiduċja li hija bbażata fuq dawn.

Brussell, 25 ta' Marzu 2014

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Henri MALOSSE

APPENDIĊI

għall-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew

L-emendi li ġejjin inċaħdu waqt id-diskussjoni iżda rċevew aktar minn kwart tal-voti (Artikolu 39(2) tar-Regoli ta’ Proċedura):

a) **Punt 1.1**

Ibdel it-test kif ġej:

1.1 *Fil-ġejjieni, is-sistema tal-professjonijiet liberi, sakemm isiru l-adattamenti soċjali meħtieġa, ser tkun adattata biex tagħti kontribut sinifikanti għall-forniment ta’ servizzi ta’ kwalità relatati mal-“benesseri soċjali”, bħas-saħħa u s-servizzi psikoloġiċi u għat-twettiq tad-doveri fil-qasam tal-provvista statali, kif ukoll il-ħarsien tad-drittijiet u l-libertajiet taċ-ċittadini u għall-prosperità ekonomika. Il-professjonijiet liberi huma element ta’ kwalunkwe soċjetà demokratika u jirrappreżentaw potenzjal ta’ tkabbir sostanzjali fir-rati tal-impjieg u l-PDG, kif ukoll kapaċità ta’ adattament kontinwu għall-bżonnijiet taċ-ċittadini Ewropej.*

Raġuni

Ser tingħata bil-fomm.

Riżultat tal-votazzjoni:

Favur: 56

Kontra: 128

Astensjonijiet: 30

b) **Punt 6.9**

Ibdel it-test kif ġej:

6.9 *Il-kooperazzjoni professjonali ma’ professjonisti li jwettqu professjoni oħra tista’ toħloq ċerti kunflitti fir-rigward tal-protezzjoni tas-sigriet profesjonali u d-dritt li wieħed jirrifjuta li jixhed. Hawnhekk għandu jkun żgurat li l-protezzjoni tal-klijent jew tal-pazjent ma tonqosx minħabba l-istabbiliment tal-kooperazzjoni ta’ professjoni libera. Il-kunfidenzjalità, bħala valur etiku, għandha tingħata prijorità fl-eżerċitar tal-professjonijiet liberi kollha. Ir-rispett tal-valuri etiċi jagħmilha possibbli li ~~D~~dan it-tip ta’ tweġħir ~~jista’~~ jiġi evitat b’mod effettiv ~~billi jiġi ristrett il-grupp tal-imsieħba jew l-azzjonisti~~.*

Raġuni

Ser tingħata bil-fomm.

Riżultat tal-votazzjoni:

Favur: 80

Kontra: 116

Astensjonijiet: 27